

กระทู้ถามที่ ๑๑๙๖ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และลดอัตราการเสียชีวิตของพะยูน

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

สืบเนื่องจากกระทู้ถามที่ ๔๗๘ ร. ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ตอบคำถามเกี่ยวกับแผนการอนุรักษ์พะยูนว่าได้ปฏิบัติตามแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ ระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ โดยมีสาระสำคัญในการอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูน และแหล่งที่อยู่อาศัย รวมถึงส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น กลับปรากฏจำนวนพะยูนเสียชีวิตเพิ่มขึ้นหลังเดือนเมษายน ๒๕๖๗ กว่าอีก ๓๖ ตัว รวมจำนวนพะยูนเสียชีวิตในปี ๒๕๖๗ ทั้งสิ้น ๔๕ ตัว ตามการรายงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ถือเป็นสถิติสูงสุดเท่าที่มีการบันทึกมา

มากกว่านั้นเมื่อเข้าสู่ปี ๒๕๖๘ เพียง ๓ เดือน พบการตายของพะยูนถึง ๗ ตัว ในลำดับเวลาไล่เลี่ยกัน การสำรวจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่าพื้นที่ทุ่งหญ้าทะเลหลายแห่งในจังหวัดตรัง จังหวัดกระบี่ และจังหวัดภูเก็ต กำลังเสื่อมโทรมลงอย่างหนัก ส่งผลให้พะยูนจำนวนมากต้องอพยพออกจากพื้นที่หากินดั้งเดิม และพบการเกยตื้นของพะยูนเพิ่มขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ซึ่งร้อยละ ๔๐ ของพะยูนที่พบ อยู่ในสภาพผอมโซและขาดสารอาหาร จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตามแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ แต่ปรากฏตามข้อเท็จจริงและทางสถิติว่าพะยูนเสียชีวิตเพิ่มขึ้น หล้าทะเลลดลงอย่างต่อเนื่อง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแผนการดำเนินงานในการรับมือกับสถานการณ์พะยูนที่เสี่ยงจะสูญพันธุ์นี้ว่าเป็นรูปธรรม เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตของพะยูนอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. หลายสาเหตุของการเสียชีวิตของพะยูนเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ กระทั่งการขยายตัวของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวิธีการที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมและสร้างความตระหนัก ในการดูแลและอนุรักษ์พะยูนของนักท่องเที่ยว ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงประชาชน และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างไร ขอทราบรายละเอียด ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
เอกราช อุดมอำนาจ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน
กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๑๙๖ ร.

ของ นายเอกราช อุดมอำนวย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กรุงเทพมหานคร
เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และลดอัตราการเสียชีวิตของพะยูน

ข้าพเจ้า นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตามแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ
ระยะที่ ๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ แต่ปรากฏตามข้อเท็จจริงและทางสถิติว่าพะยูนเสียชีวิตเพิ่มขึ้น หล้าทะเล
ลดลงอย่างต่อเนื่อง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแผนการดำเนินงานในการรับมือกับ
สถานการณ์พะยูนที่เสี่ยงจะสูญพันธุ์นี้จึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตของพะยูนอย่างไร
ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียน ดังนี้

๑. สถานการณ์หล้าทะเลเสื่อมโทรมและพะยูนเกยตื้นฝั่งทะเลอันดามัน

สถานการณ์หล้าทะเลเสื่อมโทรม เนื่องจากระดับน้ำทะเลที่ลดต่ำมากถึง ๒๒ เซนติเมตร
ร่วมกับอุณหภูมิน้ำทะเลที่สูงขึ้น และการทับถมของตะกอน ซึ่งเป็นผลจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ
จากการติดตามสถานการณ์หล้าทะเลในพื้นที่อันดามันตอนล่าง จังหวัดกระบี่ ตรัง และสตูล
ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยหลักของพะยูนอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจสถานภาพหล้าทะเล พ.ศ. ๒๕๖๗
พบหล้าคาทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม ใบขาดสั้น มีลักษณะผิ่แห้ง บางส่วนรากเหง้าเปื่อย หล้าใบมะกรูด
หล้าชะเงาใบมน และหล้าชะเงาเต่า มีความเสื่อมโทรมเป็นบริเวณกว้าง พื้นที่หล้าทะเลในจังหวัดตรัง
และกระบี่ลดลงถึง ๑๐,๔๐๕ ไร่ และมีค่าเฉลี่ยการปกคลุมเหลือเพียงร้อยละ ๕ หรือลดลงกว่าเดิม
๕ เท่า เป็นสาเหตุทำให้พะยูนที่เคยมีมากบริเวณนี้ต้องอพยพไปหากินที่อื่น ซึ่งผลสำรวจในปัจจุบันพบว่า
สถานภาพหล้าทะเลโดยรวมยังคงเสื่อมโทรม มีร้อยละการปกคลุมต่ำเพียงร้อยละ ๗ หล้าคาทะเล
ซึ่งเป็นหล้ากลุ่มหลักยังคงมีลักษณะใบขาดสั้น รากเหง้าเปื่อย และยังไม่ฟื้นตัว แต่เริ่มพบการฟื้นตัว
ของหล้าทะเลใบเล็กและใบกลางในบางพื้นที่ เช่น หล้าใบมะกรูด หล้าชะเงาใบมน และหล้าชะเงาเต่า
บริเวณบ้านสะพานช้างและอ่าวคูหยง (เกาะลิบง) และบ้านปากคลอง จังหวัดตรัง อ่าวน้ำเมา
จังหวัดกระบี่ เกาะลิคิ จังหวัดสตูล และมีการสำรวจพบแหล่งหล้าทะเลน้ำลึกที่ไม่เคยสำรวจพบ
มาก่อนบริเวณท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะลิบง ซึ่งทั้งสองพื้นที่ชนิดหล้า
ที่พบคือหล้าเงาใส และจากการเสื่อมโทรมของหล้าทะเลส่งผลต่อประชากรพะยูนที่มีหล้าทะเล
เป็นอาหารหลัก โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดตรัง พะยูนบางส่วนมีการอพยพย้ายถิ่นเพื่อหาแหล่งหล้าทะเลอื่น ๆ
และพะยูนที่สำรวจพบส่วนใหญ่มีภาวะขาดอาหารและมีอาการป่วย ซึ่งในช่วงปี ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗

พบพะยูนตายถึง ๘๑ ตัว และในปี ๒๕๖๘ (ข้อมูลถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๘) พบพะยูนตายเพิ่มขึ้นอีก ๑๖ ตัว ซึ่งอัตราการตายเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึง ๒ เท่าจากปีก่อน ๆ ในช่วง ๖ เดือนที่ผ่านมา พบพะยูนเกยตื้นทั้งหมด ๔๑ ตัว ซึ่งมีแนวโน้มการเกยตื้นลดลง โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการขาดสารอาหาร นอกจากนี้ การอพยพย้ายถิ่นยังทำให้พะยูนได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ในพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคย ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของพะยูนที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางทะเลที่เพิ่มขึ้นจากการสำรวจและระบุอัตลักษณ์ของพะยูนในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่พบสถานการณ์หญ้าทะเลเสื่อมโทรมรุนแรง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๗ - เดือนเมษายน ๒๕๖๘ พบพะยูนเพิ่มขึ้นจาก ๓ ตัว เป็น ๔๙ ตัว โดยจำนวนพะยูนที่พบเพิ่มขึ้นนี้สอดคล้องกับการฟื้นตัวของหญ้าทะเลในพื้นที่ ซึ่งแสดงว่าพะยูนบางส่วนมีการอพยพกลับมาอยู่จังหวัดตรัง

๒. การดำเนินงานในการรับมือสถานการณ์หญ้าทะเลเสื่อมโทรมและพะยูนเกยตื้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ตระหนักถึงสถานการณ์การลดลงของประชากรพะยูนและแนวโน้มของการสูญพันธุ์ของพะยูนในน่านน้ำไทย จึงได้ดำเนินการตามแนวทางการแก้ไขปัญหาพะยูนใกล้สูญพันธุ์ทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว ตามมาตรการทั้ง ๔ ดังนี้

๑) สำรวจพะยูนและประเมินหญ้าทะเลให้เป็นปัจจุบัน เนื่องจากพะยูนได้มีการอพยพจากแหล่งหญ้าทะเลเดิมไปยังแหล่งอาหารใหม่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทราบถึงพื้นที่ที่พะยูนย้ายถิ่นไปหาอาหารและอยู่อาศัย เส้นทางการอพยพรวมไปถึงกิจกรรมหรือภัยคุกคามที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพะยูน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการออกมาตรการในการป้องกันและคุ้มครองพะยูนในแหล่งที่อยู่อาศัยและในเส้นทางอพยพได้ ดังนี้

(๑) สำรวจพะยูน จากการพบเจอและสำรวจด้วยอากาศยานไร้คนขับ การสัมภาษณ์ และ Citizen Science ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และสตูล ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ - เมษายน ๒๕๖๘ พบพะยูนประมาณ ๑๕๐ ตัว

(๒) สำรวจหญ้าทะเล ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ - เมษายน ๒๕๖๘ พบการแพร่กระจายของหญ้าทะเลครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๕๕,๐๐๐ ไร่ ซึ่งลดลงจาก ๕๙,๒๒๕ ไร่ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โดยมีการปกคลุมของหญ้าทะเลต่ำกว่าร้อยละ ๒๕ นอกจากนี้ ยังดำเนินการสำรวจหญ้าทะเลน้ำลึก ๒ พื้นที่

๒) ประกาศพื้นที่คุ้มครองและบังคับใช้มาตรการ เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายจากการประกอบกิจกรรมในทะเล ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพะยูนที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ โดยจะมีการปรึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนในพื้นที่ก่อนการออกประกาศ ปัจจุบันมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองพะยูนและแหล่งอาศัยชั่วคราวในจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดพังงา

(๑) พื้นที่จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ บริเวณช่องสารสิน-อ่าวป่าคลอก สะพานท่าเทียบเรือหาดราไวย์ และบริเวณพื้นที่โดยรอบเกาะภูเก็ต พร้อมประชาสัมพันธ์มาตรการเฝ้าระวังพะยูน ดังนี้

๑) ในการทำประมง ให้ดูแลและเฝ้าระวัง หมันตรวจเช็คเครื่องมือประมงขณะทำการประมงอย่างต่อเนื่อง งดใช้เครื่องมืออวนขนาดใหญ่ และหลีกเลี่ยงการทำประมงบริเวณแหล่งหญ้าทะเลหรือพื้นที่ การแพร่กระจายของพะยูน เพื่อป้องกันไม่ให้พะยูนติดอวนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ๒) การเดินเรือ ให้งดเว้นการเดินเรือผ่านแหล่งหญ้าทะเลหรือหากจำเป็นต้องใช้เส้นทาง ควรใช้ความเร็วไม่เกิน ๓ นอต และ ๓) กรณีหากพบเห็นพะยูนบาดเจ็บหรือเสียชีวิต สามารถแจ้งข่าวสารให้กับกรมทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง หรือโทรแจ้งสายด่วนพิทักษ์ป่ารักษาทะเล หมายเลข ๑๓๖๒ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อจะได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าช่วยเหลือและนำส่งศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากต่อไป

(๒) พื้นที่จังหวัดพังงา ได้แก่ บริเวณแปลงปลูกหญ้าทะเลบ้านบางพัฒนา เกาะหมาก และเกาะสองพี่น้อง พร้อมประชาสัมพันธ์ตามประกาศจังหวัดพังงา เรื่อง เพื่อขอความร่วมมือดูแล เฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบต่อพะยูนในพื้นที่จังหวัดพังงา จากเรื่อนำเที่ยว เรือประมง และประชาชนที่ใช้นานพาหนะในการสัญจรทางน้ำ เดินเรือด้วยความระมัดระวัง ในบริเวณแหล่งอาศัย ของพะยูนหรือเขตแนวทวนชะลอความเร็วเรือที่ได้ติดตั้งไว้ ไม่ทำการประมงด้วยเครื่องมือที่ไม่เป็นอันตราย กับพะยูน หากมีความจำเป็นเดินเรือผ่านแนวเขตหญ้าทะเลให้ใช้ความเร็วเรือไม่เกิน ๓ - ๕ นอต

๓) ช่วยเหลือพะยูนที่ยังมีชีวิต ทดลองให้อาหารเสริมทดแทนหญ้าทะเลตามธรรมชาติ บริเวณอ่าวตังเค็ม และหาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต และหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง จังหวัดตรัง พื้นที่การวางแผนทดลองมีการปรับเปลี่ยนตามพฤติกรรมการหาอาหารของพะยูน โดยเป็นพื้นที่ ที่พบพะยูนหากินหรือบริเวณแหล่งหญ้าทะเลเดิม การทดลองนำผัก/พืชมาใช้ จำนวน ๑๐ ชนิด ประกอบด้วย ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง ผักคะน้า ผักกาดขาว ผักตบชวา หญ้าช้อง หญ้าขน หญ้าเนเปียร์ หญ้าตะกานน้ำเค็ม และสาหร่ายผมนาง พบว่าหญ้าตะกานน้ำเค็ม สาหร่ายผมนาง และหญ้าช้อง เป็นชนิดที่พะยูนให้ความสนใจมากที่สุด และรวมถึงดำเนินการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ช่วยชีวิตพะยูน ที่ติดเครื่องมือประมง จำนวน ๒ ครั้ง

๔) พื้นที่แหล่งหญ้าทะเล ได้ดำเนินการตามมาตรการหลายประการเพื่อฟื้นฟูและป้องกันการเสื่อมโทรมของแหล่งหญ้าทะเล ซึ่งเป็นแหล่งอาหารสำคัญของพะยูน ดังนี้

(๑) ประเมินศักยภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการย้ายปลูกหญ้าทะเล ในจังหวัดตรัง จำนวน ๑๑ พื้นที่ ได้แก่ ปากคลองเจ้าไหม ๒ พื้นที่ เกาะสุกร ๒ พื้นที่ อ่าวทุ่งจีน อ่าวตูป ลิบงด้านเหนือ สะพานช้าง เกาะผี อ่าวบุญคง และอ่าวขาม บริเวณละ ๑ พื้นที่ เพื่อนำข้อมูล ที่ได้มาประเมินพื้นที่ที่เหมาะสมและวางแผนในการย้ายปลูกหญ้าทะเล ดำเนินการวิเคราะห์ตัว อย่างตะกอนดินและจัดทำแผนที่พื้นที่ที่มีศักยภาพในการฟื้นฟูหญ้าทะเล

(๒) รวบรวมและอนุบาลต้นพันธุ์หญ้าทะเล สำหรับเตรียมย้ายปลูกในแหล่งธรรมชาติ ดำเนินการรวบรวมและอนุบาลต้นพันธุ์หญ้าทะเล ได้แก่ เหง้าหญ้าคาทะเลที่ขาดหลุดลอย ตามธรรมชาติ หญ้าชะเงาใบมน หญ้าชะเงาเต่า และหญ้าใบมะกรูด ในโรงเรือนเพื่อให้ต้นพันธุ์แข็งแรง และสามารถยึดเกาะกับวัสดุปลูก และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการย้ายปลูกหญ้าทะเล

(๓) พื้นฟูโดยการย้ายปลูกในแหล่งธรรมชาติ ดำเนินการย้ายปลูกหญ้าทะเลที่ได้รับการอนุบาลจากในโรงเรือนลงสู่แหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วยหญ้าชะเงาใบมน หญ้าชะเงาเต่า และเหง้าของหญ้าคาทะเลที่หลุดลอยจากธรรมชาติ บริเวณบ้านปากคลอง เกาะผี และอ่าวบุญคง จังหวัดตรัง

(๔) ทดลองกั้นคอก ดำเนินการทดลองกั้นคอกในพื้นที่หญ้าทะเลเพื่อป้องกันการถูกคุกคามจากปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อหญ้าทะเล และเพื่อให้หญ้าทะเลสามารถฟื้นตัวได้ดีแล้ว บริหารจัดการเป็นแหล่งพันธุ์ต่อไปในอนาคต บริเวณชุมชนปากคลอง และชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง และอ่าวตังเค็ม จังหวัดภูเก็ต

(๕) นวัตกรรมการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ทดลองปลูกหญ้าใบเปลือยแบบไฮโดรโปนิกส์ คือ การทดลองปลูกหญ้าแบบไม่ใช้ดิน โดยการนำต้นหรือเหง้าของหญ้าทะเลมาทดลองเลี้ยงในบ่ออนุบาล โดยมีการศึกษา เก็บข้อมูล วัตถุประสงค์การรอดและการเจริญเติบโต รวมทั้งสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลักษณะใบและราก ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ อย่างใกล้ชิด และพร้อมปรับแผนหรือแนวทางดำเนินการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพะยูนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

คำถามข้อที่ ๒

หลายสาเหตุของการเสียชีวิตของพะยูนเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวิธีการที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมและสร้างความตระหนักในการดูแลและอนุรักษ์พะยูนของนักท่องเที่ยว ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงประชาชนและหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ขอเรียนว่า เพื่อป้องกันและลดการสูญเสียชีวิตพะยูนจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้ดำเนินการตามมาตรการอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑. สร้างเครือข่ายการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย ชาวประมง ชุมชนชายฝั่ง ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางทะเล เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินโครงการอบรมช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากเบื้องต้นสำหรับเครือข่ายในพื้นที่ชุมชนชายฝั่งทะเล จำนวน ๔ ครั้ง/ปี โดยเน้นให้ประชาชนในพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งของประเทศไทยมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากเกิดขึ้นได้อย่างถูกวิธี เพื่อเพิ่มอัตราการรอดลดอัตราการบาดเจ็บและตายของสัตว์

๒. สร้างเครือข่ายการพบเห็นสัตว์ทะเลหายาก โดยการใช้หลัก Citizen science ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรายงานการพบเจอสัตว์ทะเลหายาก โดยเฉพาะพะยูนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน

เพื่อทราบถึงพื้นที่การแพร่กระจายและเส้นทางการอพยพของสัตว์ทะเลหายาก อันเป็นฐานข้อมูลประกอบการจัดทำแผนมาตรการปกป้องและคุ้มครองพะยูน รวมถึงการประกาศพื้นที่คุ้มครองพะยูน

๓. การใช้ประกาศพื้นที่คุ้มครองพะยูนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินการประกาศพื้นที่คุ้มครองพะยูนและแหล่งอาศัยชั่วคราวในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และการประชาสัมพันธ์มาตรการเฝ้าระวังพะยูนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับพะยูนในธรรมชาติ ดังนี้

๑) จังหวัดภูเก็ต พื้นที่คุ้มครองครอบคลุมบริเวณช่องสารสิน - อ่าวป่าคลอก สะพานท่าเทียบเรือหาดราไวย์ และพื้นที่โดยรอบเกาะภูเก็ต โดยได้เผยแพร่แนวทางการเฝ้าระวังพะยูนแก่ประชาชนในพื้นที่ ดังนี้

(๑) ขอความร่วมมือให้ชาวประมงตรวจสอบเครื่องมือประมงอย่างสม่ำเสมอ หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องมืออวนขนาดใหญ่ และงดทำประมงในบริเวณแหล่งหญ้าทะเลหรือพื้นที่ที่พะยูนมักปรากฏตัว เพื่อลดความเสี่ยงที่พะยูนจะติดอวนและได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

(๒) หลีกเลี่ยงการเดินเรือผ่านบริเวณแหล่งหญ้าทะเล และหากมีความจำเป็น ต้องลดความเร็วเรือไม่เกิน ๓ นอต

(๓) หากพบเห็นพะยูนบาดเจ็บหรือเสียชีวิต สามารถแจ้ง ทช. หรือสายด่วนพิทักษ์ป่ารักษาทะเล หมายเลข ๑๓๖๒ ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าช่วยเหลือและนำส่งศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากต่อไป

๒) จังหวัดพังงา พื้นที่คุ้มครองครอบคลุมบริเวณแปลงปลูกหญ้าทะเลบ้านบางพัฒนา เกาะหมาก และเกาะสองพี่น้อง โดยมีการออกประกาศจังหวัดพังงา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการเรือนำเที่ยว เรือประมง และประชาชนผู้ใช้เส้นทางสัญจรทางน้ำ ดังนี้

(๑) การเดินเรือ ขอให้ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในบริเวณแหล่งอาศัยของพะยูน โดยเฉพาะในเขตที่มีการติดตั้งแนวทุ่นชะลอความเร็ว และหากจำเป็นต้องผ่านเขตหญ้าทะเล ขอให้เดินเรือด้วยความเร็วไม่เกิน ๓ - ๕ นอต

(๒) การทำประมง ขอความร่วมมือไม่ใช่เครื่องมือประมงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อพะยูน

๔. การสร้างเครือข่ายช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ชาวประมง หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ให้สามารถช่วยเหลือพะยูนเกยตื้นได้ถูกต้อง และรวดเร็ว กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอันดามันตอนบน ร่วมดำเนินกิจกรรมในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำมาตรการคุ้มครองพะยูนและแหล่งหญ้าทะเลในพื้นที่ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยมีกิจกรรมจัดนิทรรศการให้ความรู้ในการช่วยเหลือพะยูนเกยตื้นอย่างถูกวิธีเวทีเสวนา ประชุมรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำมาตรการคุ้มครองพะยูนและแหล่งหญ้าทะเลและกิจกรรมทำคอกกั้นหญ้าทะเล

บริเวณพื้นที่หาดท่าหลา อ่าวปากคลอง จังหวัดภูเก็ต โดยมีหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ประชาชน และเยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม

๕. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูชายหาด เช่น ชุมชนเกาะลิบง ชุมชนบ้านปากคลอง ชุมชนอ่าวบุญคง และชุมชนเกาะผี จังหวัดตรัง ชาวบ้านในพื้นที่มีส่วนช่วยในการฟื้นฟูชายหาด การปลูกและติดตามการเจริญเติบโตของหญ้าทะเล รวบรวมชนิดพันธุ์และเพาะเลี้ยงหญ้าทะเลในพื้นที่ปิดที่สามารถควบคุมได้ รวมถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำคอกสำหรับกั้นพื้นที่เพื่อการฟื้นตัวของหญ้าทะเล บริเวณพื้นที่หาดท่าหลา อ่าวปากคลอง จังหวัดภูเก็ต มาตรการเหล่านี้เป็นการดำเนินการเชิงรุก โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์พะยูนในธรรมชาติให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ และจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล ส่งผลให้หญ้าทะเลและพะยูนเริ่มกลับคืนสู่แหล่งอาศัยเดิมอีกครั้ง ซึ่งสิ่งสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว คือความร่วมมือร่วมใจและการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังของทุกฝ่ายในการดูแลรักษาและฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ตลอดจนการอนุรักษ์พะยูนให้คงอยู่ในระบบนิเวศอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป